

Rättsfall från regeringsrätten

Ersättning för fornfynd

Besvär av C angående inkomsttaxering 1969. Vid plöjning av en åker hittade C i augusti 1967 en silverskatt från vikingatiden och äldre medeltiden. C. hembjöd föremålet till staten och genom beslut av riksantikvarien inlöstes fyndet den 1 april 1968. Därvid erhöll C en ersättning om 18 500 kr. Av detta belopp avsåg 3 849 kr i 11 § lagen om fornminnen föreskriven minimiersättning efter fyndets metallvärde och resten 14 651 kr, särskild hittelön, vilken riksantikvarien enligt samma lagrum äger rätt att förordna om, när skäl därtill är.

I sin deklaration upptog C inte ifrågavarande belopp som inkomst. TN beskattade inte heller C därför.

Hos PN yrkade TI att C skulle påföras beloppet såsom inkomst. — PN i Gotlands län biföll yrkandet. — KR: ej ändring.

Hos RR fullföljde C sin talan. — RR yttrade: Silverföremålen har enligt 11 § lagen om fornminnen tillfallit C den 16 augusti 1967 i och med att han då hittat dem. I vad man skatteplikt föreligger för förvärvet är icke föremål för prövning i målet. — Sedan C i enlighet med sin skyldighet jämlikt samma lagrum hembjudit föremålen till staten, har äganderätten till dem genom riksantikvariens beslut om inlösen den 1 april 1968 övergått på staten. Härvid har staten till C utbetalat 18 500 kr. Av det utbetalda beloppet har 3 849 kr utgjort en i fornminneslagen föreskriven minsta ersättning, beräknad på visst sätt efter föremålets metallvärde, medan återstoden, 14 651 kr, utgjort sådan särskild hittelön, som enligt förenämnda lagrum efter riksantikvariens förordnande kan utgå utöver sagda ersättning, om skäl därtill är. — Enligt den lagstiftning, som föregick lagen om fornminnen, utgick en enhetlig ersättning för fornfynd av ifrågavarande slag, benämnd inlösen. Förarbetena till den nya lagstiftningen ger icke stöd för antagande att avsikten varit att genom denna tillskapa en form för ersättning som till sin karaktär skilde sig från tidigare inlösen. Av förarbetena framgår fastmer att med den i 11 § tredje stycket omförmälda särskilda hittelönen — vilken till skillnad från hittelön i allmänhet utgår till fyndets ägare — en gottgörelse skall kunna utgå som med fog kan påräknas, om anslag finnes. Med hänsyn till det anförda finner RR att den omständigheten att den till C utbetalade ersättningen utgör summan av två på skilda sätt bestämda belopp icke skall föranleda att denna gottgörelse i mottagarens hand skall ses som annat än en enhetlig ersättning för överlåtelsen av äganderätten till föremålen. — C:s förvärv av föremålen har icke skett genom sådant fång som enligt 35 § 4 mom KL kan grunda skatteplikt för vinst vid avyttring av dessa. — På grund av vad således upptagits fastställde RR med ändring av KR:s dom och PN:s beslut TN:s beslut att

icke beskatta C för vad han erhållit på grund av fyndet. (RR föredr 21.3, dom 15.5. 1973.)

Anm.: Jämför RA 1944 ref 10 (hittegods som tillfallit upphittaren ansågs utgöra skattepliktig inkomst) och 1964 not 198 (hittelön beskattades som inkomst av tjänst).

Periodiskt understöd till närstående i utlandet

A. Besvär av arkitekten B angående inkomsttaxering 1967. — TN medgav B avdrag för periodiskt understöd till hans i Frankrike bosatta svärmoder med 12 000 kr i stället för av B yrkade 36 000 kr. — Hos PN yrkade B att få avdrag med sistnämnda belopp.

TI anförde hos PN: B har företett intyg från skattemyndigheten i Nizza, som visar att hans svärmor icke betalar någon skatt där. Vidare har han företett intyg från svärmodern, som visar att hon månatligen under 1966 erhållit 3 000 kr eller sammanlagt 36 000 kr. Han har emellertid icke styrkt, att svärmodern för egen del förbrukat eller haft behov av så stort understöd som det utgivna. Av svärmodern uppburna belopp har icke till någon del använts för erläggande av henne påförda skatter. Beloppet kan vid sådant förhållande icke endast anses ha motsvarat skäliga levnadskostnader. Försörjning på den nivå, som det utbetalade beloppet skulle kunna ge möjligheter till, bör icke rimligen komma ifråga med stöd av i taxeringshänseende avdragsgilla periodiska understöd. Det av TN medgivna avdraget om 12 000 kr får med hänsyn till det anförda anses vara tillfyllest. — PN fann på av TI anförda grunder ej skäl ändra TN:s beslut. — KR: ej ändring. — RR: utan bifall. (RR dom 8.2.1972.)

B. Besvär av tandläkaren S angående inkomsttaxering 1968. — S var gift och sedan mer än 14 år bosatt i H där han hade tandläkarpraktik. S yrkade i deklarationen avdrag för periodiska understöd till sin moder i Tjeckoslovakien och sin svärmoder i Västtyskland med sammanlagt 10 561 kr. — TN medgav avdrag med 3 600 kr för var och en av de båda mottagarna.

Hos PN yrkade S att få avdrag enligt deklarationen och anförde: Understödet till svärmodern, som utgick med 7 200 tyska mark per år eller 9 346 kr för 1967, utgjorde ett led i en affärsuppgörelse. Han lånade 1963 av svärmodern 108 901 kr och förband sig därvid muntligt att betala ränta med procent på ett belopp om 77 961 kr och med 8 procent på återstoden. Vidare förband han sig att utge periodiskt understöd till svärmodern med 7 200 tyska mark för år. Understödet till modern i Tjeckoslovakien utgjorde 1 215 kr. — TI yrkade att S skulle vägras avdrag för understödet till svärmodern. Understödet fick med hänsyn till vad som avtalats mellan parterna betraktas som en kapitalavbetalning på S:s skuld till svärmodern. Vidare yrkade han att S skulle medges avdrag för periodiskt understöd till modern med endast 1 215 kr, vilket motsvarade till henne utgivet belopp. — PN lämnade S:s yrkande utan bifall och beslöt i enlighet med TI:s talan.

KR lämnade S:s besvär utan bifall, då S ej kunde anses ha gjort sannolikt att sådana förhållanden förelegat att det till svärmodern utbetalade beloppet om 9 346 kr utgjort vid taxeringen avdragsgillt periodiskt understöd till henne. — RR: ej ändring (RR dom 8.2.1972; en ledamot av RR ville utsätta målet till muntlig förhandling för vinnande av närmare utredning.)

C. Besvär av TI angående leg. läkaren P:s inkomsttaxering 1966. — P hade i sin deklaration yrkat avdrag för periodiskt understöd till sina föräldrar i Indien med 21 382 kr. — TN medgav avdraget.

Hos PN yrkade TI att avdrag för understödet skulle medges med endast 10 000 kr. — PN yttrade: I målet är upplyst, att P till sina föräldrar i Indien under beskattningsåret utbetalat ett belopp av 21 382 kr. Vidare har framkommit, att föräldrarna på grund av sjukdom icke haft några inkomster under beskattningsåret utöver ovan nämnda understöd. Av utredningen i målet framgår därjämte, att utgivet understöd icke varit föremål för beskattning i Indien. Med hänsyn till omständigheterna i målet och med beaktande av rättstillämpningens restriktiva inställning i hithörande frågor, beslutar PN allenast i så måtto bifalla TI:s talan, att avdrag för periodiskt understöd medges med såsom skäliga ansedda 15 000 kr.

Hos KR besvärade sig både TI och P. — KR ansåg att tillräckliga skäl icke förelegat att avvika från P:s deklaration. (En ledamot av KR anförde: Av utredningen i målet framgår visserligen att P under beskattningsåret översänt belopp å tillhoppa 21 382 kr till sina föräldrar i Indien. Enbart därav kan icke anses styrkt att penningförsändelserna till större belopp än PN funnit eller 15 000 kr avsett periodiskt understöd till mottagarna. Å andra sidan föreligger med hänsyn till omständigheterna i målet — därvid särskilt beaktats faderns arbetsförmåga till följd av sjukdom samt båda föräldrarnas kostnader i anledning av sjukdom — ej heller skäl för antagande att penningförsändelserna till lägre belopp än förenämnda 15 000 kr avsett nämnt understöd till föräldrarna. På grund härav finner jag icke skäl att i anledning av vare sig TI:s eller P:s besvär göra ändring i PN:s beslut.)

RR, där TI klagade: ej ändring. (RR föredr 8.11. dom 28.11.972.)

Anm.: Se SOU 1962: 59 s 183 samt Hellner, Periodiskt understöd och underskott s 58. Jämför även RÅ 1969 not 603. Angående föreslagen lagstiftning, se SOU 1972:87 (härom se Skattenytt 1973 s 210).

D. Besvär av TI angående Gertrud K:s inkomsttaxering 1968. — I sin deklaration yrkade Gertrud K avdrag för periodiska understöd med sammanlagt 21 616 kr till personer i Tyskland. Av nämnda belopp avsåg 3 600 kr Albert H., 15.958 kr Wanda T samt 2 058 kr ”gåvopaket och kontantunderstöd till släktingar i Tyskland”. — TN medgav avdragen. — Hos PN yrkade TI att avdragen skulle begränsas till sammanlagt 2 400 kr. Gertrud K anförde att Wanda T var 72 år och änka som levde på statspension. — PN fann Gertrud K berättigad till avdrag för periodiskt understöd till Albert med 3 600 kr och för gåvopaket m m med ett skäligt belopp av 2 000 kr.

KR yttrade: KR har inhämtat, att Gertrud K i sina självdeklarationer yrkat av-

drag för periodiskt understöd till Wanda T med 24 009 kr vid 1969 års taxering och med 10 000 kr vid 1970 års taxering och för gåvopaket till två andra släktingar med 1 526 kr resp 1 869 kr. Tillräckliga skäl kan icke anses föreligga att vägra Gertrud K avdrag för någon del av i 1968 års deklaration upptagna periodiska understöd, sammanlagt 21 616 kr. — RR: ej ändring. (RR föredr 8.11, dom 28.11.1972.)

Skogstillväxten grundad på fastighetens skogsvårdsplan, ej på fastighetstaxeringsfaktorerna för kommunen

Besvär av V angående inkomsttaxering 1963. — V, som ägt sin fastighet sedan 1954, sålde 1962 skog från fastigheten för 34 818 kr. I deklarationen yrkade han avdrag för värdeminskning på skogen med 7 514 kr. Han uppgav ingående virkesförråd till 3 048 m³sk, tillväxten till 79 m³sk per år och avverkningen till sammanlagt 1 388 m³sk. Utgående virkesförråd beräknades därför till $3\,048 + 79 \times 8 - 1\,388 = 2\,292$ och minskningen av virkesförrådet till 756 m³sk.

Hos PN anförde TI att V lagt en skogsvårdsplan, som upprättats 1955, till grund för sina beräkningar. Han hade emellertid avvikit från planens uppgifter då det gällde tillväxten. Denna hade han baserat på den godhetsklass som skogen åsatts vid fastighetstaxering. Planens uppgifter om tillväxten 120 m³sk per år borde emellertid användas och inte fastighetstaxeringens uppskattningsfaktorer. Förrådsminskningen blev då 428 m³sk. — PN fann att virkesförrådets förändringar bort beräknas på grundval av uppgifterna i skogsvårdsplanen. PN beslöt därför att medge V avdrag för minskning i skogens ingångsvärde med 4 242 kr. — KR: ej ändring. — RR lämnade V:s besvär häröver utan bifall. (RR dom 21.11.1972.)

Anm.: RR:s skrivning kan ha berott på att avdraget kanske kunnat bestämmas något högre med hänsyn till vad V uppgivit men att ändringen skulle blivit så liten att det ej ansetts föreligga skäl att medge större avdrag. — Tillväxten på fastigheten cirka 4 % (rabattmetod) översteg väsentligt riksskogstaxeringens uppskattning för ifrågavarande kommun, 2,6 %. (2,6 % av 3 048 = 79). Emellertid framgick av skogsbruksplanen att skogen på V:s fastighet var väsentligt yngre än genomsnittligt och då är tillväxten större i procent av befintligt förråd räknat. — Med ledning av fastighetstaxeringsfaktorerna skulle ingångsförrådet ha beräknats till 5 134 m³sk, tillväxten till 2,6 % härav (133 m³sk/år) och förrådsminskningen till 296 m³sk. Se vidare Skattenytts skriftserie nr 1 H Björne: Beskattning av inkomst av skogsbruk 3:e uppl s 91: kommentaren till RA 1958 not 1660.

Överföring från ett skogskonto till annat inom samma bank ej likställd med uttag från skogskonto

Besvär av skogsinspektoren O angående inkomsttaxering år 1967. O hade vid 1963 års taxering erhållit avdrag för insättning på skogskonto. För kontot gällde de villkor som banken tillämpade vid insättning på kapitalräkning med fyra månaders uppsägningstid kompletterade med de särskilda villkoren för skogskonto. Under

1966 begärda O att medlen skulle föras över på kapitalräkning med 12 månaders uppsägningstid för att han skulle få bättre ränta på insatta medel. Banken utförde överföringen och avslutade därvid O:s skogskonto nummer 57 och öppnade ett nytt med nummer 68. För taxering 1967 sände banken underrättelse om att skogskonto nummer 57 avslutats och att inestående belopp uttagits. Fem dagar senare meddelade banken att tidigare uppgift var felaktig då medlen inte uttagits utan endast överförts till nytt skogskonto med längre uppsägningstid.

På yrkande av Ti upptog PN det överförda beloppet till beskattning: O har genom ifrågavarande överföring av å skogskonto inestående medel till annat dylikt konto verkställt sådant uttag som skulle uppges såsom intäkt av skogsbruk för nu ifrågavarande beskattningsår.

KR yttrade: Jämlikt 6 § förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, äger skattskyldig att fyra månader efter uppsägning återfå insatt belopp. O har överfört insatta medel från skogskonto till ett konto, vilket icke är förbundet med skyldighet för banken att godtaga nyssnämnda uppsägningstid. Med hänsyn härtill får O genom överföringen anses ha gjort sådan disposition av medlen som är att jämställa med uttag. Beloppet skall därför, såsom PN funnit, upptagas såsom bruttointäkt av skogsbruk för ifrågavarande beskattningsår.

RR yttrade: År 1963 öppnade O skogskonto vid Svenska Handelsbankens kontor i Sunne. För kontot gällde bankens bestämmelser för kapitalräkning med fyra månaders uppsägningstid samt särskilda bestämmelser för skogskonto innebärande bland annat, att uttag från kontot icke medgavs tidigare än fyra månader efter uppsägning. Den 24.1.1966 begärde O hos banken att beträffande hans skogskontomedel skulle gälla samma bestämmelser som för tolv månaders kapitalräkning samtidigt som för skogskonto gällande bestämmelser skulle iakttas. Sedan banken den 27.1.1967 lämnat länsstyrelsen uppgift om att O under år 1966 å sitt skogskonto nummer 57 uttagit 16 662 kr 64 öre meddelade banken sedermera den 1.2.1967 länsstyrelsen att bankens ovannämnda uppgift såtillvida var felaktig som beloppet icke uttagits utan överförts till ett annat skogskonto med tolv månaders uppsägning i stället för tidigare fyra månaders uppsägning samt att nytt kontonummer var 68. Banken har sedermera uppgivit att bankens rutin ej följts i förevarande fall samt att det berott på ett förbiseende från bankens sida att O:s skogskonto erhöll ett nytt nummer. Det förhållandet att de å skogskonto insatta medlen överförts från ett konto till ett annat i samma bank med bibehållande av för skogskonto gällande särskilda bestämmelser föranleder ej att skattepliktigt uttag skall anses ha ägt rum. (RR föredr 1.11, dom 21.11.1972.)

Anm.: T o m 1969 års taxering gällde för skogskonto en ovillkorlig uppsägningstid om fyra månader som måste iakttas innan skogsägare kunde disponera skogskontomedel. Numera gäller som villkor för skogskonto att medlen får disponeras sedan de inestått fyra månader från insättningen räknat. Någon uppsägningstid är inte stipulerad men hinder mot att uppsägningstid avtalar mellan bank och insättare föreligger inte. — Av rättsfallet RÅ 1971 not 362 har dragits slutsatsen att

uttag skulle anses föreligga om skogskontomedel överfördes mellan två konton i samma bank. Skrivningen i detta fall som refererats visar att överföringar kan ske inom samma bank utan effekt i beskattningshänseende. Se vidare 1970 ref 35, 1970 not 1956 och 1971 not 362 (Skattenytt 1971 s 104 och 535).

Bidrag i samband med företagsnedläggning till annat företag för täckande av dess kostnader för att överta friställd personal — driftkostnad?

Besvär av allmänna ombudet (AO) hos MKPN angående Aktiebolaget M. i mål om förhandsbesked. — Beslut hade fattats att det i M-koncernen helägda bolaget Aktiebolaget B. (i Bureå) skulle nedläggas som ett led i nödvändig rationalisering av koncernens verksamhet. I samverkan med AMS hade överenskommelse träffats med Aktiebolaget S. att S. flyttade sin verksamhet från Stockholm till Bureå. Arbete skulle då kunna beredas ca 120 man. — För ett övertagande av personalen i nämnda omfattning hade S. emellertid förutsatt att M. lämnade S. ett bidrag som avsågs motsvara kostnader för den övertagna personalen. — Mot denna kostnad beräknade M. kunna göra väsentliga besparingar av egna personalkostnader att förfarandet var starkt motiverat.

AO yttrade: En utbetalning, som var avsedd som bidrag för att underlätta startandet av ett nytt företag på den ort, där sökandebolagets dotterbolag planerade driftnedläggelse, saknade ett sådant samband med sökandebolagets eller B:s verksamhet, att bidragen kunde anses som driftkostnader för något av dessa bolag. Det ifrågasatta bidraget utgjorde närmast ett omlokaliseringsbidrag till ett utomstående företag, en kostnad som rätteligen torde åvila det allmänna.

Riksskatteverket (RSV) fann att, om M. under i ansökningen angivna omständigheter utgav ett bidrag på ett angivet belopp till S., bidraget hade sådant samband med M:s rörelse att detsamma fick anses hänförligt till driftkostnad i rörelsen. På grund härav förklarade RSV, att bidraget utgjorde en för M. vid inkomsttaxeringen avdragsgill omkostnad i bolagets rörelse. (Två ledamöter av RSV ville vägra avdrag.) — RR: ej ändring. (RR föredr 12.9, dom 28.9.1972.)

Nettometoden vid skatteberäkning för ackumulerad inkomst på grund av inventarie-försäljning i samband med rörelseavveckling

Besvär av chauffören B angående inkomsttaxering år 1966. — Under år 1965 förvärvade B en lastbil för 61 480 kr. I utbyte lämnade han en begagnad lastbil för vilken tillgodoräknades honom 26 480 kr. Den utbytta lastbilen var helt avskriven. Den 30.12.1965 avyttrade B i samband med överlåtelse av sin lastbilsrörelse den nya lastbilen för 60 000 kr. TN taxerade B år 1966 till statlig inkomstskatt för en taxerad inkomst av 41 770 kr och en beskattningsbar inkomst av 37 200 kr.

Hos PN anförde B att han avvecklade sin rörelse och yrkade att statlig inkomstskatt skulle begränsas på ett belopp av $(26\,480 - 1\,480 =)$ 25 000 kr enligt förordningen om ackumulerad inkomst.

PN lämnade B:s yrkande utan bifall och yttrade: Jämlikt 3 § 3 mom vid 5) för-

ordningen den 30 november 1951 angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst är intäkt, som erhålles vid avyttring av för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda inventarier, att hänföra till ackumulerad inkomst endast under förutsättning att avyttringen skett i samband med överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelsen. Av handlingarna i målet framgår, att den vinst, för vilken särskild skatteberäkning begärts, uppkommit vid byte av lastbil i början av år 1965, medan överlåtelse av rörelsen skett genom köpekontrakt den 30.12.1965. Då vid angivna förhållande bytet av lastbil icke kan anses ha skett i samband med överlåtelse av rörelsen, föreligger icke rätt till skatteberäkning för ackumulerad inkomst. — KR: ej ändring.

RR biföll B:s talan och yttrade: Den i samband med överlåtelsen av åkerirörelsen avyttrade lastbilen hade tidigare under beskattningsåret förvärvats dels med en kontant mellangift, dels mot en helt avskrivnen begagnad lastbil, som lämnats i utbyte. Vid sådant förhållande får den framkomna vinsten, 25 000 kr, anses utgöra en vid rörelsens överlåtelse framtagen ackumulerad inkomst, som är hänförlig till fem år. I enlighet härmed skall statlig inkomstskatt å nämnda belopp, 25 000 kr, beräknas som om inkomsten upptagits till beskattning med lika delar under taxeringsåren 1962—1966. (RR föredr 28.9, dom 18.10.1972.)

Anm.: Se RN 1956 nr 3:1, GRS 7 uppl s 304, SOU 1961:56 s 42—43 samt RA 1962 not 608.

Rätt beskattningsår för avdrag från kostnadsersättning som erhållits senare år än då utgifterna bestritts?

Besvär av N angående eftertaxering för 1966. — N uppbar 1957—1964 bilersättning från sin arbetsgivare, beräknad efter visst belopp per i tjänsten körda mil. Under 1965 utbetalades ytterligare ersättning med 9 469 kr för resor gjorda 1957—1964, enär den tidigare utgivna ersättningen ansågs ha varit för låg. Vidare uppbar N 1965 i bilersättning ($435 \times 6,18 =$) 2 692 kr och i ersättning för tågresa 75 kr utgörande ersättning för resor under 1965. N uppgav inte bilersättningen till beskattning i sin deklaration 1966.

PN eftertaxerade N för 1966 för reseersättningen ($9\,469 + 2\,692 + 75 =$) 12 236 kr, minskat med beräknade bilkostnader under 1965 ($435 \times 4,10 =$) 1 784 kr, eller för ($12\,236 - 1\,784 =$) 10 452 kr.

KR anförde: Från den 1965 uppburna ersättningen å 12 236 kr, av vilket belopp 2 767 kr avser ersättning för resekostnader under 1965, är N i första hand berättigad till avdrag för resekostnader under sistnämnda år. Utredningen ger anledning antaga att han för sådana kostnader är berättigad till avdrag med 200 kr utöver vad han av PN medgivit eller således med 1 984 kr. — Från ersättningen i övrigt, 9 469 kr, som uppgivits avse tilläggsersättning för resekostnader under åren 1957—1964, får N anses berättigad att avräkna resekostnader under dessa år i den mån N kan visa eller göra sannolikt att tidigare från arbetsgivaren uppburna ersättningar inte täckt hans avdragsgilla resekostnader dessa år. Enligt vad N uppgivit grundar sig

tilläggsersättningen på en jämförelse mellan normer, efter vilka de ursprungliga bilersättningarna utgått, och normer, vilka enligt arbetsgivarens sedermera ändrade uppfattning bort tillämpas. Någon godtagbar utredning angående de verkliga kostnaderna för användande av egen bil i arbetsgivarens tjänst har inte förebragts. Vid sådant förhållande och då det inte är uppenbart att tidigare tillämpade ersättningsnormer varit oskäligen samt N i vart fall varit oförhindrad att varje år yrka avdrag för de kostnader, han må ha ansett sig berättigad till, finner KR N böra beskattas för hela beloppet 9 469 kr.

Hos RR inkom N med ytterligare utredning om sina faktiska bilkostnader. RR som delvis biföll N:s besvär anförde: Som inkomst av tjänst skall vid taxering av N upptagas det belopp å 9 469 kr, som N under 1965 mottagit som tillägg till de bilersättningar N under åren 1957—1964 erhållit från bolaget. Även om N i förevarande mål visat, att han vid taxeringar avseende ett vart av de nämnda beskattningsåren ägt tillgodoföra sig avdrag för bilkostnader med belopp så stora att de kunnat inkludera jämväl posten å 9 469 kr, har han icke ägt åtnjuta avdrag härför vid 1966 års taxering, som avser beskattningsåret 1965. — För resor under 1965 har N av bolaget erhållit ersättning med 2 692 kr för bilkostnader och med 75 kr för tågresa. N har styrkt sig vara berättigad till avdrag med belopp, motsvarande vad han sålunda uppburit. (RR föredr 14.9, dom 27.9.1972.)

Ökade levnadskostnader för skattskyldig som under flera år tagit arbete utom hemorten

Besvär av stensättaren A angående inkomsttaxering 1965. — A, som var gift och hade familjebostad i Björkeryd, Fridlevstads kommun, arbetade 1964 under en tid av omkring nio månader i Stockholm. — I sin deklaration 1965 yrkade A avdrag för ökade levnadskostnader i Stockholm med 7 825 kr. — TN medgav avdraget. — TI yrkade hos PN att avdrag skulle vägras samt anförde. Enligt tillgängliga uppgifter hade A den 3.5.1958 tagit anställning hos AB Vägförbättringar, där han varit anställd i vart fall intill utgången av 1964. Sedan anställningens början hade han — såvitt kunnat utläsas av tillgängliga deklarationer — tjänstgjort i Stockholm, 1958 7 månader, 1959 10 månader, 1960 8 månader, 1961 9 månader, 1962 8 månader, 1963 7 månader och 1964 9 månader. Under 1960 hade A före arbetets början i Stockholm haft anställning hos Bostads- och Industribyggnads AB i Karlskrona under tiden den 25.1 — den 9.4. Sistnämnda företag bedrev byggnadsverksamhet i vart fall intill utgången av 1962. Anställningen i Stockholm kunde med hänsyn härtill samt till den ovanligt gynnsamma arbetstillgången under senare år inom byggnads- och anläggningsbranschen icke ha berott av brist på arbetstillfällen på hemorten eller annorstädes i Blekinge. A hade alltså stadigvarande förlagt sin yrkesverksamhet till Stockholm, där han jämväl fick anses ha bosatt sig. Avdrag för fördyrande levnadskostnader på bostadsorten kunde icke komma ifråga. — PN biföll TI:s yrkande. — KR och RR: ej ändring. (RR föredr 28.8, dom 13.9.1972.)

Anm.: Se t ex RÅ 1968 not 1979 (Skattenytt 1969 s 252.)

Hemresor för ogift vägarbetare

Besvär av vägarbetaren I angående inkomsttaxering år 1967. — I, född 1943 och ogift, var bosatt på faderns fastighet i Ottsjön i Jämtland. Under 1966 arbetade I vid vägarbete mellan Gäddede (ca 15 mil från föräldrahemmet) och Björkvattnet. Han bodde under tiden dels i Gäddede dels i Björkvattnet och dels ”under stundtals svåra förhållanden i t ex i små kojor i skogen”. — I yrkade avdrag för kostnader för hemresor med bil med 1 200 kr, vilket syntes motsvara en resa vid varje veckoslut. — TN medgav avdrag med 200 kr. — PN och KR vägrade avdrag.

RR medgav avdrag med skäligen 500 kr med hänsyn till arbetsplatsernas belägenhet och I:s därav betingade levnadsförhållanden. (RR föredr 21.9, dom 9.10.1972.)

Anm.: En hemresa med billigaste färdmedel kostade 40 kr. Se även RÅ 1964: 2088 och 1967: 1080.

Ränta på preferensaktier vid banks upplösning — utdelning eller utskiftat belopp?

Besvär av Stockholms Enskilda Bank i likvidation samt Ulla Sandels angående förhandsbesked. — Bankens bolagsordning innehöll i 3 § bl a föreskrift att vid bankens upplösning innehavare av preferensaktie skulle ur bankens behållna tillgångar erhålla endast aktiens nominella värde jämte tidigare ej gulden utdelning samt 4 % ränta å aktiebeloppet från ingången av det räkenskapsår under vilket banken trätt i likvidation, till betalningsdagen — efter avdrag av för nämnda tid lämnad förskottsutdelning — allt med företrädesrätt framför stamaktiernas ägare. — Sedan bankens rörelse den 1.1.1972 sammanförts med annan banks rörelse i en nybildad bank, trädde banken samma dag på grund av tidigare fattat bolagsstämmobeslut i likvidation.

I ansökan hos riksskatteverket (RSV) anhöll banken och Ulla S. om förhandsbesked, huruvida den sk räntan vid taxering av banken resp Ulla S. som preferensaktieinnehavare vore att behandla som ränta, som aktieutdelning eller som utskiftning. — RSV fann att den såsom ränta betecknade förmånen till innehavare av preferensaktie vid bankens upplösning skulle i beskattningshänseende behandlas som utdelning vid taxering av såväl banken som Ulla S.

Hos RR yrkade banken och Ulla S. att RR måtte förklara i första hand att räntan skulle behandlas som utskiftning, i andra hand att den skulle behandlas som ränta.

RR yttrade: Vid skifte av bankens tillgångar i samband med likvidation äger preferensaktieägare jämlikt 140 § första stycket lagen om bankrörelse jämförd med § 3 bolagsordningen erhålla aktiens nominella värde jämte ett belopp motsvarande fyra procent ränta från ingången av år 1972 till betalningsdagen. Vad i målet förekommit föranleder ej annat antagande än att hela det belopp preferensaktieägare sålunda erhåller är att betrakta såsom utskiftat belopp enligt 2 § förordningen om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar. — På grund härav förklarar RR, att ifrågasvarande såsom ränta betecknade utbetalning vid beskattning av banken skall anses såsom utskiftat belopp enligt vad nyss sagts samt att belopp som Ulla Sandels må er-

hålla genom sådan utbetalning icke skall upptagas till inkomstbeskattning hos henne. (RR föredr 24.10, dom 21.11.1972.)

(En ledamot var skiljaktig och yttrade: Bestämmelserna i bolagsordningen om den rätt, som tillkommer innehavare av preferensaktier innebär i korthet, att han är framför ägare av stamaktie berättigad till en avkastning av fyra procent på aktiens nominella belopp och att han vid likvidation skall utfå det nominella beloppet jämte nyssnämnda avkastning fram till betalningsdagen, men intet därutöver. En likvidation kan således — under förutsättning att erforderliga tillgångar icke saknas — ej medföra någon förändring av aktieägarens rätt till avkastning å aktiebeloppet, så länge detta disponeras av banken. Ej heller av annan anledning kan aktieägaren utfå något belopp, vars karaktär av kapital eller avkastning kan bli föremål för tvekan. Sakligt sett föreligger således betr aktier av förevarande art icke något skäl att vid beskattning av avkastningen göra skillnad mellan situationen före och efter beslutet om likvidation. En bedömning av de skatterättsliga förhållandena i enlighet med bestämmelserna i 38 § KL och 2 § förordningen om statlig inkomstskatt leder därför — trots att avkastningen i vissa andra sammanhang betecknas som en från bolaget utskiftad tillgång — till att beloppet från skatterättslig synpunkt är att beteckna som intäkt av kapital, närmare bestämt som utdelning å aktien. — Enligt 2 § förordningen om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar är beloppet att anse som utskiftat endast i den mån det icke enligt förordningen om statlig inkomstskatt är att hänföra till utdelning. Av nu anförda skäl prövar jag lagligt fastställa det slut överklagande förhandsbeskedet innehåller.

Ett annat regeringsråd anförde till närmare utveckling av sin mening bl a: Vad beträffar spörsmålet, huruvida den till innehavarna av preferensaktier utbetalade räntan skall anses såsom utskiftat belopp eller såsom en efter likvidationens inträde verkställd utdelning synes till förmån för den senare ståndpunkten möjligen kunna åberopas de alldeles sepcielle omständigheter som kännetecknar den nu skedda upplösningen av de båda äldre bankerna och bildandet av den nya banken samt ett ogrundat antagande av att det här i själva verket rör sig om en med utdelning i aktiebolagsrättslig mening tämligen likartad eller jämförbar transaktion, bl a på så sätt att räntan skulle ha guldits ur balanserade vinstmedel från föregående år. Härom råder emellertid — på grund av en viss ofullständighet i utredningen — oklarhet. Vid sådant förhållande torde frågan få besvaras med utgångspunkt i de formella kriterier som gäller enligt 2 § i 1927 års ifrågavarande förordning. Det är i detta hänseende alldeles klart, att den ränta varom i målet är fråga utgöres av ett belopp som banken i samband med dess upplösning utgivit i penningar till delägare efter en i bolagsordningen bestämd grund. Vad handlingarna i målet innehåller ger däremot ej något rimligt stöd för tesen att räntan skulle vara att hänföra till utdelning ens i skatterättslig mening. Banken är således skyldig att — om ej annat blivit bestämt — till staten erlagga utskiftningsskatt för beloppet. Vad innehavare av preferensaktier vid bankens upplösning erhållit såsom ränta skall enligt min mening anses som sådant utskiftat belopp, varom talas i 2 § förenämnda förordning.)

Anm.: Litteratur, se Mutén: Inkomst eller kapitalvinst s 61—62. K G A Sandström: Beskattning vid aktieutdelning s 34—35, 39—44 och Aktiebolags utskiftningsskatt s 107—111, Stenbeck m fl: Den nya aktiebolagslagen s 32—36, 565. Rättsfall se RÅ 1932 ref 35, 1939 ref 20, 1941 not 551, 1955 ref 10.

Frågor om beskattningen vid inlösen och överlåtelse av s k finansväxlar

Besvär av X angående förhandsbesked. — X ämnade göra affärer med s k finansväxlar, utställda av olika finansieringsinstitut, lydande på visst nominellt belopp utan ränta och löpande på 3—6 månader. De var ej avsedda för handel och utgivandet

skedde genom förmedling av bank enligt särskilt avtal. Vid förvärv av dylik växel verkställde banken ett diskontoavdrag, i följd varav växeln förvärvades för lägre belopp än nominella värdet.

I ansökan till RSV hemställde X om förhandsbesked i följande avseenden:

1. Han förvärvade av finansieringsinstitutet genom banks förmedling en finansväxel lydande på 500 000 kr för 484 250 kr och fick denna på förfallodagen 6 månader senare inlöst till sitt nominella belopp.

2. Samma som vid 1 dock att växeln försåldes innan förfallodagen för ett högre belopp än inköpspriset.

3—4. Förvärv och överlåtelse i öppna marknaden av utelöpande finansväxlar (dessa frågor avvisade av RSV).

5. Vid vilken tidpunkt inträdde skattskyldigheten, därest ovannämnda transaktioner skedde under olika beskattningsår?

6. Till vilket förmögenhetsvärde skulle utelöpande finansväxel upptagas vid beskattningsårets utgång?

Beträffande 1—4) förmenade X att det belopp han erhöll utöver förvärvspriset borde anses som realisationsvinst på värdepapper, vilken vinst han därför skulle kunna kvitta mot realisationsförlust på aktier.

RSV fann beträffande 1) och 2) att det belopp, som X vid inlösen av finansväxel på förfallodagen eller vid överlåtelse av växeln till bank före förfallodagen erhöll utöver inköpspriset för växeln, i beskattningshänseende borde jämföras med ränta och sålunda utgöra för X skattepliktig inkomst av kapital. — Beträffande 5) förklarade RSV att skattskyldigheten för ovannämnda inkomst uppkom under det beskattningsår, då växeln av X inlöstes eller överläts till bank. — Beträffande 6) ansåg RSV att växeln vid förmögenhetstaxering, som inträffade under växelns löptid, skulle upptagas till sitt anskaffningsvärde. (En ledamot avgav utförlig redogörelse om bankpraxis bl a rörande avräkningsbrev och diskontoberäkning, annan mening betr 5 och 6). — RR: ej ändring. (RR föredr 24.10, dom 21.11.1872.)

Anm.: Se Welinder, Beskattning av inkomst och förmögenhet s 161 och 196, Muttén Inkomst eller kapitalvinst s 60 ff samt Kuylenskierna i Svensk Skattetidning 1966 s 97. Se vidare RÅ 1943 ref 19, 1943 not 379, 1969 not 1396, 1970 ref 9, RN 1953 nr 5:4, 1959 nr 1:1 samt 1962 nr 2:6.